

Kommissorium for ”Handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser”

I det følgende præsenteres kommissorium for projekt ”Handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser”. Indledningsvis er der baggrunden for, hvorfor dette arbejdet igangsættes og en kort redegørelse for målgruppen, samt en præsentation af formålet med en konkret handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser. Derefter en redegørelse for, hvordan projektet styres og hvilke grupper, der etableres i forlængelse af projektet. Dernæst en oversigt over aktivitets- og tidsplan for projektet. Afslutningsvis en kort status på ressourcer og opmærksomhedspunkter i forbindelse med en evaluering af handleplanen.

1.1. Baggrund

Aalborg er en by i rivende udvikling og befolkningstallet er stigende. Byens rum og pladser er ligeledes under stor forandring i disse år. Der bygges nye flotte ejendomme og anlægges grønne åndehuller med mulighed for udeaktiviteter for byens mange borgere. Midt i denne bymæssige forandring, er det værd at huske på, at der i Aalborg Kommune er plads til alle borgere. Forskellighed og rummelighed har været en vigtig del af Aalborgs DNA tidligere og selvom byen er i gang med en forandring, skal denne DNA også kendetegne Aalborg i fremtiden.

Rummeligheden omfatter derfor også den relativ lille gruppe af de socialt udsatte borgere, der bruger byens rum og pladser til at indtage alkohol og andre rusmidler, hvilket skaber en række udfordringer for byens øvrige borgere, erhvervsdrivende, turister og andre besøgende i byen. I forbindelse med indtagelse af rusmidler medfølger nemlig ofte en upassende og uhensigtsmæssig adfærd. De socialt udsatte kan være meget hårde mod hinanden i de tilfælde, hvor de kommer i konflikt med hinanden. Dette kan komme til udtryk i form af højtråbende skænderier og fysiske kampe, i enkelte tilfælde med voldligt udfald. Denne adfærd er med til at skabe utryghed blandt områdets andre brugere, ligesom det også skaber utryghed blandt de socialt udsatte imellem.

De socialt udsattes anvendelse af byens rum og pladser sætter også tydelige aftryk i lokalmiljøet. Dette dels i form af fysisk affald og dels sover de i perioder på byens bænke og i de grønne områder. Endelige benyttes de nærliggende indgange, gyder og mure i nogle situationer som toiletfaciliteter. Selvom By- og Landskabsforvaltningen løbende gør rent i de pågældende områder, holder det kun i kort tid, hvorefter der igen bliver snavset, rodet og uhygiejnisk.

De ovenstående situationer er medvirkende til, at der skabes utryghed i byens rum og pladser. Der har hidtil været gjort en stor indsats med henblik på at løse problemerne. Aalborg Kommune er dog klar over, at de socialt udsatte, der frekventerer pladserne, i perioder fortsat kan fylde en del, og at de desværre kan være årsag til, at andre borgere ikke har lyst til at opholde sig der.

Byrådet i Aalborg kommune er enige om, at der skal findes gode og langtidsholdbare løsninger på problemerne omkring socialt udsattes i byens rum og pladser. Der er i forbindelse med budgetforlig 2018 afsat 2,5mill kr. til at igangsætte initiativer, der skal komme de socialt udsatte til gavn i byens rum og pladser. Dette kan dels være mobile hellesteder, dels fysiske tiltag og dels sociale indsatser. Byrådet ønsker derfor nu, at der udtænkes og udarbejdes en konkret handleplan omkring socialt udsatte i byens rum og pladser. Målsætningen er, at såvel beboere, som de socialt udsatte oplever en følelse af tryghed, når de opholder sig og færdes i byen.

1.2. Målgruppe for handleplan

Målgruppen er primært de socialt udsatte, der opholder sig på byens bænke og pladser i dagtimerne og aften timerne, og hvor deres tilstedeværelse og adfærd, giver anledning til utryghed og konflikter. Det kan dels være internt i målgruppen, dels med andre borgere, dels med erhvervsdrivende og dels med medarbejderne fra de frivillige og kommunale indsatser.

Målgruppen er kendetegnet ved, at den overordnet kan opdeles i 3 hovedgrupper: de etniske danskere, de med grønlandsk baggrund og de med østeuropæisk baggrund. Samtlige 3 undergrupper er kendetegnet ved, at flertallet har et misbrug af forskellige rusmidler og eventuelt en psykisk lidelse.

1.3. Formål

Byrådet i Aalborg Kommune er enige om, at der skal findes gode og langtidsholdbare løsninger på problemerne omkring socialt udsattes brug af byens rum og pladser. Formålet med handleplanen er, at øge kvaliteten i indsatserne for målgruppen og få igangsat mere effektfulde hjælpeindsatser. Handleplanen skal hjælpe myndigheder, forvaltninger og frivillige organisationer til at blive bedre til at udnytte de mange muligheder for at skabe trygge byrum og pladser. Politiet har i dag et relativt stor ressourcetræk, som følge af opgaver og hændelser med socialt udsatte i byens rum og pladser, hvilket kan reduceres ved både at forebygge og skabe alternative tilbud til socialt udsatte i byen.

Arbejdet med handleplanen skal generere ideer og initiativer, der kan reducere antallet af uheldsmæssige episoder og konflikter såvel mellem socialt udsatte internt som mellem socialt udsatte og byens beboere og erhvervsdrivende. For at imødekomme dette, er der brug for at samarbejde på tværs om at nytænke indsatser og faglighed. Det er derfor også afgørende, at arbejdet med handleplanen er processuelt og samskabende på tværs af forvaltningerne, myndigheder og frivillige organisationer. På samme tid skal der være fokus på borgerinddragelse og brugerinddragelse.

Handleplanen skal supplere og skabe helhed mellem med de indsatser, som de forskellige myndigheder og frivillige organisationer allerede har igangsat i byen til målgruppen. De forskellige myndigheder, forvaltninger og frivillige organisationer skal samarbejde mod et fælles mål, nemlig samtlige borgere føler sig trygge når de færdes i byens rum og pladser. Dette skal ske i samspil med byens borgere og de socialt udsatte.

Handleplanen skal derfor

- Skabe overblik over, hvilke initiativer, der allerede er i gangsat og hvilke initiativer, der er brug for at igangsætte, så målet om tryghed for alle kan nås
- Gøre det klart, hvilke myndigheder, der har ansvaret for bestemte opgaver og hvorledes forskellige problemstillinger vil blive løst fremadrettet
- Være et redskab til at fastlægge tværgående møder dels mellem de involverede myndigheder, dels mellem myndigheder og frivillige organisationer og dels mellem myndigheder og borgere.
- Understøtte aktiv borgerinddragelse og fælles medansvar i processerne.

Der arbejdes derfor med 2 spor i handleplanen. For det første et kortsigtet her og nu perspektiv og for det andet et langsigtet perspektiv, der skal indarbejdes i fremtidige strategier og konkrete politikker.

2. Styring af projekt ”Handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser”

I forbindelse med projekt ”Handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser”, nedsættes der en styregruppe, en arbejdsgruppe og en tværfaglig koordinerende gruppe. I det følgende præsenteres de 3 grupper, deres medlemmer og opgaver. Det er et bevidst valgt, at nogle personer deltager i flere grupper, idet dette er medvirkende til sikring af samspil og koordinering løbende i processen med handleplanen.

Projektleder for ”Handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser” er Johnny Friis, Centerleder i Center for Sociale Indsatser. Projektleder er direkte led til styregruppen og er ansvarlig for koordinering af aktiviteter i forbindelse med udarbejdelse og implementering af handleplanen.

Samtlige grupper sekretariatsbetjenes af konsulenter fra Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen. Konsulenterne forbereder og koordinerer mødevirksomhed, varetager referatskrivning, indbyder gæster, udarbejder løbende status- og evalueringsnotater og bidrager til den endelig afrapportering m.v. Konsulent Stine Fibiger er primært ansvarlig for den centrale implementering af handleplanen, herunder at sikre det strategiske fokus og den politiske behandling samt ansvarlig for løbende central ledelsesinformation i Aalborg Kommune. Konsulent Lise Maltha er primært ansvarlig for at sikre den løbende ideudvikling og implementering decentralt i Aalborg Kommune samt sikre information og koordinering på ledermøder i regi af Center for Sociale Indsatser, i Udsatterådet og i de lokale arbejdsgrupper i forbindelse med konkrete initiativer. I det daglige vil der være overlap mellem funktioner og opgavefordeling.

2.1. Styregruppe

Der nedsættes en styregruppe for projektet, der består af ledelsesrepræsentanter fra de centrale interessenter.

2.1.1. Medlemmer af styregruppen

- Formandskabet forankres i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen v. Børne- og Familiechef Hans Chr. Mariegaard
- Johnny Friis, Centerleder for Center for Sociale Indsatser
- Kirsten Lund Andersen, Stadsgartner By- og Landskabsforvaltningen
- Rie Malling, Byplanlægger By- og Landskabsforvaltningen
- Niels Kronborg, Vicepolitiinspektør Nordjyllands Politi
- Niels Andersen, Formand for Cityforeningen
- Jørgen Birkemose Andersen, Formand for Midtbyens Samråd

2.1.2. Opgaver for styregruppen

Styregruppen har til opgave at sikre koordinering og fremdrift i arbejdet med handleplanen, samt sikre ledelsesmæssig opbakning til handleplanen på tværs af organisatoriske tilhørsforhold. Styregruppen har til opgave at fastsætte konkrete målsætninger og succeskriterier for handleplanen på såvel kort som på længere sigt. Styregruppen er ansvarlig for økonomi og ressourceanvendelse i forbindelse med initiativer i forlængelse af handleplanen.

Styregruppen mødes efter behov. Styregruppen har mandat til at nedsætte yderligere arbejdsgrupper, hvis der er behov for dette i forbindelse med projektet.

2.2. Arbejdsgruppe

Der nedsættes en arbejdsgruppe, der har til opgave at formulere udkast til handleplanen. Arbejdsgruppen skal komme med anbefalinger til en handleplan med udgangspunkt i følgende:

- At kvalificere tværgående og helhedsorienterede indsatser med udgangspunkt i byens rum og pladser
- At styrke den tværfaglige koordinering
- At styrke integrationen af frivillige foreninger, netværk mv. i løsninger
- Styrke borgerinddragelse i forhold til ejerskab og kvalificering af løsninger

2.2.1. Medlemmer af arbejdsgruppen

Der er tale om en hurtigarbejdende arbejdsgruppe, der skal sikre der såvel på den korte som den lange bane sikres faglige indsatser og opfølgning.

- Formandskabet forankres i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen v. Johnny Friis, Centerleder Center for Sociale Indsatser
- Stig Stavnskær, Sekretariatsleder Center for Sociale Indsatser
- Lise Maltha, konsulent i Center for Sociale Indsatser
- Stine Fibiger, udviklingskonsulent i Børne- og Familie sekretariatet
- Rie Malling, Byplanlægger, By- og Landskabsforvaltningen

2.2.2. Opgaver i arbejdsgruppen

Arbejdsgruppens opgave er at arbejde strategisk med en konkret handleplan for, hvordan problemer med socialt udsatte kan forebygges og løses i byens rum og pladser. Der er forslag om at arbejde med følgende tematikker med henblik på udarbejdelse af analyse og anbefalinger inden for hvert område:

- Målgruppebeskrivelse for en handleplan

En nærmere og mere dyberegående beskrivelse af målgruppen samt hvor og hvordan, der kan arbejdes mere målrettet med gruppernes specifikke problemer og adfærd. Eventuel opdeling i etniske danskere, grønlandere og østeuropæere. Ligeledes et fokus på aldersopdelte målgrupper og problematikker.

- Hvilke rum og pladser i byen tiltrækker målgrupperne?

En nærmere analyse af, hvilke rum og pladser i byen, der er forbundet med problemer og hvordan de i dag er indrettet. Kan der foretages fysiske forandringer fx i form af belysning, beplantning, borde og bænke mm, der kan have en positiv indflydelse på fremtidens brug af rum og pladser? Ligeledes et fokus på anvendelsen af byens rum og pladser set i forhold til en døgnrytme og tidspunkt på året. En kortlægning af typiske ruter og fysisk placering af tilbud til socialt udsatte. På nuværende tidspunkt opleves der problemer omkring Arkivpladsen, J.F. Kennedys Plads, Karolinelunden, Kildeparken, Frederikstov og Bredgade Torv.

- Styrke det tværgående samarbejde

Med fokus på det tværgående samarbejdet har arbejdsgruppen mandat til at se på de eksisterende samarbejdsfora – og aftaler med henblik på kvalificering. Centralt er fx de forskellige tilbud til socialt udsattes fysiske placering og tilknytning til lokale rum og pladser, samt åbningstider og mulighed for at foretage en opsøgende indsats på bestemte kritiske tidspunkter af døgnet. Ligeledes ønskes en afklaring af, om det er muligt i højere grad at tilbyde nogle aktiviteter for socialt udsatte på værestederne, så de i mindre grad opholder sig på gaden.

- Mere og bedre bruger- og beboerinddragelse

Bruger- og beboerinddragelse er afgørende for vellykkede indsatser særligt når det gælder tanker om placering af hellesteder til socialt udsatte i byen. Inddragelse af brugere og beboere har flere formål. Det imødekommer dels en viden om deres konkrete behov og perspektiver, der er afgørende for det fremtidige arbejde og dels giver det mulighed for et fælles ejerskab til den planlagte handleplan. Endelig kan beboerinddragelse være en medvirkende faktor i forhold til at fastholde og udvikle et godt samarbejde med kommunen og politiet i de pågældende områder.

- Omsætning og implementering af handleplanen for socialt udsatte i byens rum og pladser

I forbindelse med udarbejdelse af en konkret handleplan, skal der allerede fra starten af indarbejdes, hvilke mål der ønskes og hvilke mål, der er realistiske at opnå inden for en given tidshorisont. Det er derfor væsentligt undervejs at overveje initiativer til omsætning af handleplanen. Ligeledes skal der formuleres delmål og metoder til, hvorledes det er muligt at evaluere på om handleplanen har den ønskede effekt såvel på den korte som på den lange bane.

Arbejdet i arbejdsgruppen vil have sit afsæt i en løsningsfokuseret tilgang. Processen er fri og kan fx være temadrøftelse, oplæg fra ressourcepersoner, studiebesøg, inddragelse af borgere, foreninger osv.

Som omtalt ovenfor arbejdes der med analyser og anbefalinger, der udmøntes i en skriftlig handleplan – der fremlægges for og kvalificeres af styregruppen samt den koordinerende tværfaglige gruppe. Efterfølgende skal handleplanen politisk godkendes i Familie- og Socialudvalgt, i By- og Landskabsudvalget samt i Byrådet, Aalborg Kommune.

2.3. Koordinerende tværfaglig gruppe

Der nedsættes en koordinerende tværfaglig gruppe, på tværs af faglighed og organisatorisk tilhørsforhold, som har til opgave, at kvalificere den foreslåede handleplan. Der vil undervejs i projektet bliver indkaldt til fælles møder, hvor gruppens medlemmer har til opgave at sikre et fælles fokus på holdbare og fælles løsninger på problemerne med socialt udsattes brug af byens rum og pladser.

2.3.1. Medlemmer af koordinerende tværfaglig gruppe

Medlemmer af den koordinerende tværfaglige gruppe, skal kunne dække mange forskellige interessenter. Derfor vil der dels være repræsentanter fra forskellige myndigheder og forvaltninger, dels fra de frivillige sociale organisationer, dels repræsentanter fra de socialt udsatte og repræsentanter fra midtbyens samråd.

Formand: Johnny Friis, Centerleder for Center for Sociale Indsatser

Stig Stavnskær, Sekretariatsleder Center for Sociale Indsatser

Jeanette Fischer Nielsen, Leder af Bo- og Gadeteamet

Ledelsesrepræsentant, Socialafdelingen

Ledelsesrepræsentant Ældre- og Handicapforvaltningen

Ledelsesrepræsentant, Job og Aktivhuset

Kirsten Lund Andersen, Stadsgartner, By- og Landskabsforvaltningen

Henrik Taagaard, Politikommissær Nordjyllands politiet

Repræsentant fra opsøgende ungeteamet

Jonas Jacobsen, Leder i Kirkens Korshær Varmestue

Søren Jensen, Leder i Parasollen

Martin Mader, Leder i Frelsens Hær

Lene Østergård Pagels, Leder af Blå Kors

Laila Jensen, Leder fra Kofoeds Skole i Aalborg

Mads Faaborg Siegenfeldt, Inklusionsmedarbejder Det grønlandske hus

Mette Frey Sjøholm, Leder af Service og Aktiviteter, Aalborg bibliotekerne

Repræsentant fra SAND

Repræsentant fra Udsatterådet

Repræsentant fra Midtbyens Samråd

Der er mulighed for at invitere gæster til temadrøftelse og erfaringsdeling.

2.3.2. Opgaver for den koordinerende tværfaglige gruppe

Den koordinerende tværfaglige gruppe skal medvirke til at kvalificere handleplanen for byens rum og pladser. Dette i form af deltagelse i fælles møder, hvor udkast til handleplanen fremlægges og diskuteres. Derudover har gruppens medlemmer ansvaret for, at handleplanen implementeres i deres daglige praksis efter godkendelse. Endelig har de til opgave at medvirke til en evaluering af indsatserne i handleplanen i forhold til effekterne på såvel kort som på lang sigt.

I opstart af projekt "Handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser" kan der være behov for mødes hyppigere, men fremadrettet er planen, at den koordinerende tværfaglige gruppe mødes 2 gange om året. Dette kan eventuelt foregå i forlængelse af de planlagte ledermøder, der afholdes i regi af Center for Sociale Indsatser, hvor mange af gruppens i forvejen deltager og hvor de øvrige medlemmer inviteres til at deltage.

2.4. Lokale grupper i forbindelse med konkrete initiativer

Netop borgerinddragelse er afgørende når det kommer til igangsættelse af konkrete initiativer i forlængelse af handleplanen. Når der fx skal etableres mobile hellesteder, vil brugere og beboere i det relevante område blive indkaldt til dialogmøder sammen med erhvervsdrivende i det aktuelle lokalområde. Nogle lokalgrupper vil få præg af kortvarige grupper, mens der i andre lokaleområder kan være behov for at etablere en længerevarende gruppe. Det er udelukkende lokalplanerne og de praktiske omstændigheder, der afgør, hvor tit og hvor meget gruppen samles.

2.4.1. Medlemmer af de lokale grupper

I forbindelse med konkrete lokale initiativer inviteres beboere og erhvervsdrivende til møde med repræsentanter fra relevante forvaltninger. Ligeledes inviteres de socialt udsatte, der benytter de lokale rum og pladser. Alt efter lokalområde og konkret initiativ, kan medlemsantallet varierer, men målsætningen er så bred en repræsentation som muligt, men henblik på at sikre fælles ansvar og gode løsninger.

Det er Center for Sociale Indsatser, der er ansvarlig for at indkalde og afholde møder med disse lokale grupper i forlængelse af handleplanen. By- og Landskabsforvaltningen bidrager med viden om, hvor der i forvejen er planlægning eller omdannelse af byrum i gang samt deltagelse.

2.4.2. Opgaver for de lokale grupper

De lokale grupper skal komme med input i forbindelse med forslag om konkrete initiativer. De lokale grupper skal inddrages tidligt i processen, hvorved de har mulighed for at komme med deres perspektiv på planlagte initiativer. Ligeledes skal grupperne være en del af evalueringsprocessen, når de konkrete initiativer skal evalueres.

3. Aktivitets- og tidsplan

Arbejdet med en handleplan sættes i gang med et *Kick Off* møde i januar 2018, hvor deltagerne i styregruppen præsenteres for baggrund, ideoplæg, tematikker og mål.

Efterfølgende indkaldes den koordinerende tværfaglige gruppe til det første møde, hvor baggrund og målsætning for handleplanen præsenteres ligesom første udkast til en handleplan præsenteres og kvalificeres.

Tidsplan for arbejdet med en handleplan for socialt udsatte i byens rum og pladser:

Tidspunkt	Aktivitet
November 2017	Kommissorium godkendes på Direktionsmøde i By- og Landskabsforvaltningen. Kommissorium godkendes i FL i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen.
December 2017	Familie- og Socialudvalget orienteres. Medlemmer af styregruppe og koordinerende tværfaglig gruppe udpeges og kontaktes. Arbejdsgruppen mødes og fastlægger koordinering af arbejdet med handleplan samt udarbejder 1 udkast.
Januar 2018	Afholdes af Kick Off møde med styregruppen. Møde med den koordinerende tværfaglige gruppe om målsætning og proces i forbindelse med handleplanen og kvalificering af første udkast til handleplan.
Februar – marts 2018	Intern og ekstern høring af handleplanen. Arbejdsgruppen færdiggør handleplanen og den behandles i styregruppen og den koordinerende tværgående gruppe. Handleplanen behandles i FL, i Social- og Familieudvalget, i By- og Landsskabsudvalget og i Byrådet
Marts – december 2018	Kommunikations og offentliggørelse af handleplanen Omsætning af handleplanens initiativer i regi af Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen, Center for Sociale Indsatser og By- og Landskabsforvaltningen i samarbejde med de lokale grupper. Styregruppemøder Møde i koordinerende tværfaglig gruppe om implementering og status Mødeaktivitet i lokale grupper

Tidsplanen kan detaljeres yderligere, men målsætningen er omsætning af handleplanen fra 2. kvartal 2018.

4. Ressourcer

Det er ambitionen, at arbejdet tilrettelægges så arbejdsgruppens medlemmer ikke belastes unødigt. Dog vil et vist antal møder være nødvendige ift. sikre arbejdsgruppen den nødvendige tid. Der foreslås en ramme på 4 til 6 møder. Møderne planlægges og ledes af arbejdsgruppens formand og konsulenterne i samarbejde. Der kan undervejs inddrages flere ressourcer/medarbejder/interessenter løbende under udarbejdelse af handleplanen.

I forhold til den endelige offentliggørelse kan kommunikationskonsulenterne fra Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen inddrages.

5. Økonomi og evaluering af proces og resultater

Det anbefales, at der afsættes et beløb til mødeforplejning og evt. studiebesøg. Handleplanen afsluttes med en skriftlig afrapportering, jf. ovenfor, samt en løbende evaluering af handleplanens målsætning på afgørende områder. En evaluering af handleplanen kan have følgende opmærksomhedspunkter:

- Resultater i forhold til opstillede mål
- Proces og fremadrettede implementering samt omsætning af handleplanen
- Borgerinddragelse